

Wyrok z dnia 2 lutego 2001 r.

I PKN 219/00

Obowiązek uzyskania zgody na wypowiedzenie umowy o pracę działacza związkowemu, którego mandat wygaśł wskutek wykluczenia go ze związku zawodowego, jest spełniony przez uzyskanie zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej, której chroniony pracownik był członkiem.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Roman Kuczyński,
Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2001 r. sprawy z powództwa Ryszarda S. przeciwko Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu w Z. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 26 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz adwokata Edwarda D. kwotę 246,08 zł tytułem nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, oddalając wniosek o zasądzenie kosztów w pozostałym zakresie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 26 listopada 1999 r. odrzucił apelację powoda Ryszarda S. w zakresie żądania zasądzenia nagrody z Zakładowego Funduszu Nagród za 1998 r. oraz oddalił w pozostałym zakresie jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy w Zgierzu z dnia 27 maja 1999 r., oddalającego roszczenie o przywrócenie powoda do pracy w pozwanym Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Z. W sprawie tej Sąd pierwszej instancji przyjął, że utrata przez powoda zdolności do prawidłowego kierowania działem wskazana mu jako przyczyna wypowiedzenia umowy o pracę, była rzeczywista i uzasadniona. Stanowisko takie potwierdził Sąd Okręgowy, który uznał, że nie-

kwestionowana odmowa współpracy z powodem podległych mu pracowników, z którymi powód pozostawał w konflikcie, zmusiła pracodawcę do dokonania wyboru pomiędzy wypowiedzeniem umowy o pracę kierownikowi a zwolnieniem wszystkich podległych mu pracowników. Wybór określonego wariantu pozostawał w gestii pracodawcy, który z uwagi na głębokość konfliktu powoda z podległym mu personelem, którego powód wykonujący funkcję kierowniczą nie był w stanie rozwiązać, był uprawniony do rozwiązania z powodem stosunku pracy w drodze wypowiedzenia. Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez pracodawcę art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych Sąd drugiej instancji wskazał, iż sam powód przyznał w apelacji, że zakładowe ogniwo związkowe wyraziło zgodę na wypowiedzenie mu umowy o pracę, a nawet zażądało zastosowania tego trybu rozwiązania stosunku pracy. Natomiast w zakresie roszczenia o zasądzenia nagrody z zakładowego funduszu nagród Sąd Okręgowy przyjął, że Sąd pierwszej instancji nie orzekł o tym roszczeniu, przeto apelacja powoda od nieistniejącego orzeczenia podlegała odrzuceniu z mocy art. 373 KPC.

W kasacji od wyroku Sądu drugiej instancji, w części oddalającej apelację powoda, podniesiono zarzut naruszenia art. 45 KP w związku z art. 4, 12 ust. 2, art. 30 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234 ze zm.) poprzez niewłaściwe ustalenie, że w sprawie powoda wypowiedział się „prawowity i właściwy” związek zawodowy, tj. Krajowa Komisja Porozumiewawcza NSZZ „Solidarność - 80” w S. działająca przez komisję zakładową tego Związku przy Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Z. Skarżący twierdził, że w sprawie powoda wypowiedziała się powstała w dniu 24 lutego 1999 r. „nowa” i jeszcze niezarejestrowana komisja związkowa, której powód nigdy nie był członkiem i która nie była władna wypowiedzieć się w przedmiocie zwolnienia powoda z pracy, a także kwestionował „błędną ocenę faktu, że brak odmowy współpracy z powodem podległych mu pracowników nie jest kwestionowany, a przyczyny tej odmowy są bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy”. Ponadto skarżący wskazał na naruszenie art. 217 § 1 i 227 KPC przez brak postanowienia obu Sądów na okoliczność zgłoszonych przez powoda świadków, których sądy powinny dopuścić z uwagi na art. 232 zdanie drugie KPC, skoro powód działał bez adwokata. Zarzucił Sądowi pierwszej instancji dokonanie dowolnych ustaleń co do przynależności związkowej powoda, który był członkiem innej organizacji związkowej, co stanowiło naruszenie art. 244 KPC „i wielu jeszcze innych z procedury cywilnego postępowania”, przez co sądy obu instancji

przekroczyły granice swobodnej oceny dowodów (art. 233 KPC). Na tych podstawach pełnomocnik powoda domagał się orzeczenia kasatoryjnego i przyznania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona. Jej zarzuty proceduralne skierowane zostały głównie przeciwko postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, który jakoby dokonał dowolnych ustaleń co do przynależności związkowej powoda, nie wydał postanowienia „na okoliczność przesłuchania świadków zgłoszonych przez powoda na poparcie jego żądań”, a ponadto nie dopuścił dowodu nie wskazanego przez strony. W tym zakresie należy stwierdzić, że zarzuty naruszenia przepisów prawa przez sąd pierwszej instancji nie mogą być objęte postępowaniem kasacyjnym, albowiem za skarżeniem kasacyjnym objęte jest wyłącznie postępowanie przed sądem drugiej instancji (art. 392 § 1 KPC).

Wprawdzie te same zarzuty skarżący kierował także przeciwko postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, jednakże ich nieprecyzyjność, stopień ogólności sformułowań oraz lapidarne uzasadnienie nie dawały Sądowi Najwyższemu podstaw do snucia domysłów co do intencji skarżącego, którego obciąża prawidłowe wskazanie i uzasadnienie podstaw kasacyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 1996 r., I PKN 33/96, OSNAPIUS 1997 nr 14, poz. 250). W szczególności zarzut naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 217 § 1 i 227 KPC był bezzasadny, albowiem skarżący jedynie ogólnikowo wskazał, że Sąd ten jakoby pominął zgłoszony przez powoda dowód z przesłuchania świadków „na poparcie jego żądań”, bez koniecznego określenia, o jakich konkretnie świadków chodziło, w jakim terminie wniosek był składany oraz na jakie konkretnie okoliczności dowód ten miał być przeprowadzony. Ponadto art. 217 § 1 KPC nie wymaga wydania odrębnego postanowienia dowodowego, a ewentualne pominięcie przez sądy środków dowodowych następuje w trybie art. 217 § 2 KPC i bez konieczności wydania odrębnego postanowienia, zwłaszcza wówczas, gdy nie wiadomo, jakie dowody i na jakie konkretnie okoliczności miałyby prowadzić Sąd drugiej instancji. Ponadto od 2 lipca 1996 r., wskutek zmiany art. 232 KPC oraz skreślenia § 2 w art. 3 KPC, nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego. Dlatego brak było podstaw prawnych do obarczania Sądu drugiej instancji urzędową inicjatywą dowo-

dową za powoda, który nie korzystał przed tym Sądem z profesjonalnej pomocy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999 nr 20, poz. 662).

Chybiony był zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC, który Sąd drugiej instancji miał naruszyć przez „dokonanie dowolnych ustaleń w oparciu o błędnie podjęte uchwały - przez związek zawodowy, którego powód nigdy nie był członkiem”. W tym zakresie Sąd drugiej instancji wskazał, że zakładowa organizacja związkowa nie tylko wyraziła zgodę na wypowiedzenie powodowi umowy o pracę, ale co więcej zażądała rozwiązania z nim stosunku pracy. Ponadto jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, to walne zebranie członków jego macierzystej zakładowej organizacji związkowej, której powód przewodniczył, wykluczyło go w dniu 24 lutego 1998 r. „dożywotnio z szeregów związku za działanie na szkodę związku, podległych mu pracowników i zakładu pracy”, a wybrana w tym dniu nowa komisja zakładowa zgodziła się na rozwiązanie z nim stosunku pracy „nawet ze skutkiem natychmiastowym”. Skoro zatem powód w tej dacie został pozbawiony członkostwa związku zawodowego i funkcji przewodniczącego zakładowej struktury związkowej, to przez okres jednego roku od wygaśnięcia mandatu przysługiwała mu nadal wzmożona ochrona trwałości stosunku pracy (art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych) ze strony zakładowej organizacji związkowej, której przestał być członkiem. Wyrażenie przez tę strukturę związkową zgody na rozwiązanie z powodem stosunku pracy powodowało, że zarzut naruszenia tego przepisu był oczywiście bezzasadny. Dlatego pracodawca prawidłowo wypowiedział powodowi umowę o pracę za zgodą związkowej komisji zakładowej, której mandatu został powód pozbawiony i nie naruszyło to jego tzw. negatywnej wolności związkowej „przynależności do organizacji związkowej, której powód nie był już członkiem”, albowiem obowiązek uzyskania zgody na wypowiedzenie umowy o pracę działaczowi związkowemu, którego mandat związkowy wygaśł wskutek wykluczenia go ze związku zawodowego (art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych), zostaje spełniony przez uzyskanie zgody tej zakładowej organizacji związkowej, której chroniony pracownik przestał być członkiem

Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska powoda, że jego stosunek pracy podlegał ochronie z art. 32 ustawy o związkach zawodowych z tytułu jego udziału w Komitecie założycielskim nowego związku zawodowego założonego w dniu 24 lutego 1998 r. Waler prawny powoływania się na taki tytuł wzmożonej ochrony trwałości stosunku pracy przekreślił Sąd pierwszej instancji, który wskazał, że w tej dacie nie do-

szło do powstania nowego związku zawodowego, albowiem uchwała o jego utworzeniu nie została podjęta przez co najmniej 10 osób uprawnionych do utworzenia nowego związku zawodowego (art. 12 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych). Oznacza to, że wzmożona ochrona trwałości stosunku pracy przysługuje tylko członkowi komitetu założycielskiego związku zawodowego, który został powołany uchwałą o jego utworzeniu, podjętą przez co najmniej 10 osób uprawnionych do tworzenia związków zawodowych. W konsekwencji powód nie korzystał z ochrony przewidzianej w art. 32 ust. 3 ustawy o związkach zawodowych, zważywszy ponadto, że niedopuszczalne jest istnienie dwóch zakładowych struktur tego samego związku zawodowego (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1996 r., I PZP 38/95, OSNAPiUS 1996 r. nr 23, poz. 353).

Bezzasadny był także zarzut naruszenia art. 45 KP, albowiem Sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że utrata zdolności prawidłowego pełnienia funkcji kierowniczej, spowodowana gremialną odmową podległych pracowników współpracowania z zatrudnionym na kierowniczym stanowisku pracy powodem, która była uzasadniana - według ustaleń pierwszoinstancyjnych - zmuszaniem ich do wstępowania do kierowanej przez powoda organizacji związkowej i składaniem przezeń nieuzasadnionych wniosków o zwolnienia pracowników z pracy, stanowiła oczywiście uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia mu umowy o pracę.

Mając powyższe na uwadze kasacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC. Koszty nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi przez pełnomocnika z urzędu Sąd Najwyższy zasądził w wysokości określonej w § 12 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.), oddalając wniosek w pozostałym zakresie.

=====